

Wrzesień - Światowy Miesiąc Świadomości Nowotworów Krwi

EPIDEMIOLOGIA NOWOTWORÓW KRWI

- Nowotwory krwi obejmują wiele chorób nowotworowych wywodzących się z komórek linii krwiotwórczych mieloidalnych lub limfocytarnych.¹
- W Polsce, co 40 minut jedna osoba dowiaduje się, że choruje na nowotwór krwi m.in. białaczkę.²
- W Polsce - według Instytutu Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie - na nowotwory krwi choruje ok. 150 tys. osób.
- Liczba nowo rozpoznanych nowotworów krwi u dorosłych i dzieci w Polsce wynosi ok. 9 tys. rocznie, co stanowi ok. 5,5% wszystkich nowotworów złośliwych w kraju.³
- Grupa osób diagnozowanych na nowotwory krwi jest bardzo szeroka i ryzyko zachorowania wyraźnie zwiększa się powyżej 65. roku życia.⁴
- Mediana wieku przy rozpoznaniu nowotworów układu krwiotwórczego i chłonnego wynosi 65 lat.^{5,6} Oznacza to, że liczba osób, u których wykrywany jest nowotwór hematologiczny powyżej i poniżej tego przedziału jest względnie taka sama. Mając na uwadze obowiązujący aktualnie w Polsce powszechny wiek emerytalny, a także wydłużający się czas aktywności zawodowej polskiego społeczeństwa można przyjąć, że co najmniej połowa pozytywnie zdiagnozowanych chorych jest wciąż aktywnych zawodowo.⁷
- Najczęściej występujące nowotwory krwi:
  - ✓ nowotwory krwinek białych - białaczki
  - ✓ nowotwory układu limfatycznego - chłoniaki
  - ✓ nowotwory wywodzące się z układu chłonnego, ale zlokalizowane w szpiku.⁸

DIAGNOSTYKA NOWOTWORÓW UKŁADU KRWIOTWÓRCZEGO I CHŁONNEGO

Podstawowym i najważniejszym testem diagnostycznym, o którym każdy z nas powinien pamiętać jest morfologia krwi. To badanie, na które skierowanie może wystawić każdy lekarz podstawowej opieki

¹ Zierhut M., Hematological Neoplasms, Intraocular Inflammation pp 1493-1510

² <https://www.dkms.pl/dawka-wiedzy/o-nowotworach-krwi>

³ Giebel S. Current status and achievements of Polish haemato-oncology. Acta Haematol Pol 2021;52(1):4-17

⁴ Gierczyński J. et al. Wyzwania systemowe stojące przed hematologią onkologiczną w aspekcie starzejącego się społeczeństwa w Polsce. Hematology in Clinical Practice Vol 6, No 3 (2015)

⁵ Budziszewska B. et al.: Zachorowalność i chorobowość na nowotwory układu krwiotwórczego w Polsce (2009–2015) określone na podstawie analizy danych Narodowego Funduszu Zdrowia wykorzystanych w projekcie „Mapy potrzeb zdrowotnych — baza analiz systemowych i wdrożeniowych”

⁶ Li J et al.: Estimating the prevalence of hematological malignancies and precursor conditions using data from Haematological Malignancy Research Network (HMRN). Cancer Causes Control. 2016 Aug;27(8):1019-26.

⁷ Budziszewska B. et al.: Zachorowalność i chorobowość na nowotwory układu krwiotwórczego w Polsce (2009–2015) określone na podstawie analizy danych Narodowego Funduszu Zdrowia wykorzystanych w projekcie „Mapy potrzeb zdrowotnych — baza analiz systemowych i wdrożeniowych”

⁸ AOTMiT: Kompleksowa opieka hematoonkologiczna – model organizacji diagnostyki i leczenia nowotworów układu krwiotwórczego i chłonnego u osób dorosłych. WS.4320.3.2019

zdrowotnej.⁹ Większość chorób hematologicznych powoduje zmiany w liczebności składników krwi, które można wykryć dzięki morfologii.¹⁰ Każdy z nas powinien sprawdzać ją przynajmniej raz do roku.¹¹

Jednoznaczne potwierdzenie rozpoznania konkretnego nowotworu krwi zwykle wymaga jednak wykonania badań potwierdzających, takich jak:

- biopsja szpiku
- badania cytogenetyczne
- testy molekularne
- badanie histologiczne lub immunohistochemiczne zajętych tkanek.¹²

LECZENIE NOWOTWORÓW UKŁADU KRWIOTWÓRCZEGO I CHŁONNEGO

Ze względu na specyfikę nowotworów układu krwiotwórczego i chłonnego, podstawową metodą leczenia jest farmakoterapia, przy niewielkim udziale chirurgii i radioterapii. *Ponad 70 proc. metod terapeutycznych stosowanych w hematologii opiera się na lekach, pozostałe 30 proc. to przeszczepienia krwiotwórczych komórek macierzystych.* Wybór terapii zależy od podtypu choroby i charakterystyki klinicznej.¹³ Dzięki postępowi w leczeniu, nowotwory krwi coraz częściej są chorobami o przebiegu pozwalającym pacjentom na normalne funkcjonowanie. Aby zapewnić odpowiednią opiekę konieczne jest jednak zastosowanie najnowszych terapii.¹⁴

Niemal każdego roku poszerza się katalog terapii, które rejestrowane są przez Europejską Agencję Leków (EMA).

Analizując statystyki europejskie, zauważyć można wysoki przyrost nowych terapii skierowanych do pacjentów z nowotworami krwi. Następnym tego bardzo dynamicznego rozwoju leczenia nowotworów krwi jest odchodzenie od tradycyjnej chemioterapii na rzecz terapii celowanych. Jeszcze kilka lat temu były to leki głównie stosowane u chorych na nawrotowe i oporne nowotwory krwi, a obecnie stają się standardem również w leczeniu pierwszej linii. Obecnie wiele terapii jest refundowanych, w 2021 r. zrefundowano 32 terapie onkologiczne, z czego hematookologia miała największy udział – 15. Przykładem jest szpiczak plazmocytowy gdzie pacjenci od marca 2022 r. uzyskali dostęp do innowacyjnych terapii już od pierwszej linii. Jednocześnie, co jest istotne, to w przypadku chorób hematookologicznych podstawą metodą leczenia jest farmakoterapia, a także jej dobór do indywidualnych potrzeb pacjenta – pacjent może być leczony nawet kilkoma schematami. Najważniejsze jest sukcesywne poszerzanie dostępu do terapii lekowych, tym bardziej, że hematookologia to bardzo innowacyjny i niezwykle rozwijający się obszar medycyny na świecie, a pacjenci nieodpowiadający już na dotychczasowe terapie, potrzebują leczenia również w kolejnych liniach.

⁹ Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. (Dz.U. 2021 poz. 540).

¹⁰ Medycyna Praktyczna: Interna: Choroby układu krwiotwórczego. mp.pl [dostęp: 20.07.21]

¹¹ Zimny-Zajac A. et al.: Narodowy Test Zdrowia Polaków, 2020

¹² Medycyna Praktyczna: Interna: Choroby układu krwiotwórczego. mp.pl [dostęp: 20.07.21]

¹³ AOTMiT, http://bipold.aotm.gov.pl/assets/files/zlecenia_mz/2018/089/RPT/WS.4320.3.2019_RAPORT_hematoonkologia_BIP.pdf

¹⁴ <https://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C77251%2Ceksperci-nowotwory-krwi-sa-coraz-czesciej-chorobami-przewleklymi.htm>

DO KOŃCA WRZEŚNIA RUSZY POLSKI REJESTR ONKOHEMATOLOGICZNY (PROH)

PROH będzie pierwszym w Polsce populacyjnym rejestrem klinicznym.

Rejestr PROH będzie miejscem gromadzenia danych o pacjentach chorych na nowotwory układu krwiotwórczego i limfoidalnego. Głównym celem rejestru jest gromadzenie danych o przebiegu choroby, ocena skuteczności leczenia w zależności od zastosowanego programu leczenia. Dane z rejestru będą również wsparciem w podejmowaniu optymalnych decyzji dotyczących rekomendacji terapeutycznych i refundacyjnych.

- Choroby objęte rejestracją: do rejestru włączeni zostaną wszyscy chorzy na nowotwory układu limfoidalnego i mieloidalnego kodowane w klasyfikacji ICD-10 zakresem kodów C81-C96 oraz D45-D47.
- Zakres gromadzonych danych: informacje o stanie pacjenta przed leczeniem; diagnostyce; metodach leczenia w całym przebiegu choroby oraz wynikach leczenia.
- Źródła danych: ośrodki leczące nowotwory układu chłonnego i krwiotwórczego.
- Źródła finansowania: środki należące do Centrum Naukowo-Przemysłowego PROH, którego liderem będzie Centrum Onkologii – Instytut w Warszawie, a partnerami jednostki sektora gospodarczego.¹⁵
- Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie Polskiego Rejestru Onko-hematologicznego „PROH” został udostępniony w lipcu do konsultacji publicznych¹⁶.

---

¹⁵ <http://onkologia.org.pl/proh>

¹⁶ Biuletyn Informacji Publicznej RCL, Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie Polskiego Rejestru Onko-hematologicznego „PROH” został udostępniony w lipcu do konsultacji publicznych <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12361701/katalog/12892401#12892401>